

Verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid

Mr. Jan Harmen Kwantes

Consultant Work and Health

Centrale vragen

Centrale vragen:

“1. Hoe zit het met verantwoordelijkheden en de aansprakelijkheden wanneer er meerdere werkgevers op één terrein actief zijn?”

“2. Positie opdrachtgever in de Arbowetgeving (Arbowet/Arbobesluit/Arboregeling)?”

Diverse relevante rechtsgebieden

Publiek recht:

1. Strafrecht (Openbaar Ministerie)
2. Bestuursrecht (overheidsorgaan <-> burger)

Privaatrecht (partijen onderling)

Arbowet en samenwerking

Wie is nu eigenlijk werkgever in de zin van de Arbowet?:

- Wanneer er sprake is van een arbeidsovereenkomst
- Wanneer er sprake is van een ambtelijke aanstelling
- Wanneer iemand als uitzendkracht komt werken
- Als hij/zij iemand onder gezag laat werken

(op basis van artikel 1 Arbowet)

De term 'opdrachtgever' komt hier niet voor!

Samenwerking in Kaderrichtlijn 89/391/EEG

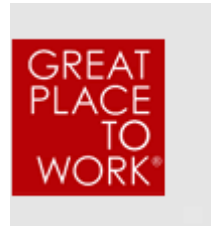
Artikel 6, lid 4 Kaderrichtlijn 89/391/EEG:

“Wanneer er werknemers van verschillende bedrijven op een zelfde arbeidsplaats aanwezig zijn, moeten de werkgevers, ..., samenwerken bij de uitvoering van de maatregelen inzake veiligheid, hygiëne en gezondheid en, rekening houdend met de aard van de activiteiten, hun optreden coördineren met het oog op de bescherming tegen en de preventie van beroepsrisico's en elkaar wederzijds alsmede hun werknemers en/of hun vertegenwoordigers van deze risico's op de hoogte stellen.”

De term 'opdrachtgever' komt hier niet voor!

Samenwerking in Arbowet

Artikel 19 Arbowet: Verschillende werkgevers

“1. Indien in een bedrijf of een inrichting verschillende werkgevers arbeid doen verrichten, werken zij onderling op doelmatige wijze samen teneinde de naleving van het bij of krachtens deze wet bepaalde te verzekeren.”

De term ‘opdrachtgever’ komt in de Kaderrichtlijn en de Arbowet niet voor. Maar artikel 16, lid 8 Arbowet geeft mogelijkheden om eigenaren, opdrachtgevers of beheerders (deels) onder de werkingssfeer van de Arbowetgeving te brengen.

Specifieke bepalingen Arbobesluit?

De samenwerking tussen verschillende werkgevers is uitgewerkt in de artikelen 2.23 tot en met 2.35 van het Arbobesluit (Bouwproces).
In deze artikelen komt ook de term 'opdrachtgever' voor!

In het bouwproces onderscheidt men een:

1. Ontwerpfase, en
2. Uitvoeringsfase

Deze bepalingen zijn lang niet altijd van toepassing!
(art. 2.27 Arbobesluit + bijlage II uit Richtlijn 92/57/EEG).

Bouwproces en opdrachtgever

Artikel 1.1 Arbobesluit definieert de opdrachtgever: degene voor wiens rekening een bouwwerk tot stand wordt gebracht.

Belangrijkste taken opdrachtgever bij meerdere werkgevers uitvoeringsfase:

- V&G plan opstellen
- V&G coördinator ontwerpfase aanstellen
- Dossier samenstellen
- Aanwijzen uitvoerende partij via schriftelijke overeenkomst

Niet-naleving maakt opdrachtgever bestuursrechtelijk aansprakelijk.

Consequentie bestuurlijke boete: art. 9.6 en 9.9b Arbobesluit

Bouwproces en de uitvoerende partij

Artikel 1.1 Arbobesluit definieert de uitvoerende partij: degene die zich jegens de opdrachtgever ... verbonden heeft om ...de uitvoerende functie te vervullen.

Belangrijkste taken uitvoerende partij (V&G-coördinator):

- Coördinerend optreden
- Samenwerking bevorderen
- Voorlichting aan werknemers coördineren
- Aanwijzingen aan andere werkgevers en ZZP'ers geven
- V&G plan aanpassen

Bouwproces en de uitvoerende partij(en)

Niet-naleving maakt uitvoerende partij bestuursrechtelijk aansprakelijk.

Consequentie bestuurlijke boete: art. 9.8 en 9.9b Arbobesluit

Positie overige aannemers op bouwplaats:

Zij moeten meewerken aan de (samenwerkings)verplichtingen zoals omschreven in de artikelen 2.30 en 2.35 Arbobesluit.

Positie ZZP'ers op de bouwplaats:

Zij moeten meewerken aan de (samenwerkings)verplichtingen zoals omschreven in artikel 19, lid 1 Arbowet en artikel 2.35 Arbobesluit

Samenvattend bouwproces

Opdrachtgever, uitvoerende partij, overige aannemers en ZZP'ers zijn ieder verantwoordelijk voor de naleving van de (voor hen van toepassing zijnde) samenwerkingsverplichtingen.

Zij allen kunnen bestuursrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het niet-naleven van deze verplichtingen.

Dit zal veelal gebeuren ná een ongevalsonderzoek door de Arbeidsinspectie.

Leidend in praktische zin: het V&G plan.

Bouwproces niet van toepassing

In veel situaties zijn de verplichtingen rond het bouwproces niet van toepassing.

Tegelijkertijd neemt aantal bedrijven dat de facto samen op één terrein of gebouw werkt toe.

Het enige artikel dat dan rest is artikel 19 Arbowet:

De generieke samenwerkingsverplichting (= kapstok-artikel)

Iedere werkgever is verantwoordelijk voor de naleving van artikel 19

Aansprakelijkheid bij samenwerking

De Arbeidsinspectie kan (veelal ná ongevalsonderzoek) de werkgever bestuursrechtelijk aansprakelijk stellen o.g.v. art. 33, lid 1 Arbowet.

Het is mogelijk alle betrokken werkgevers in een samenwerkingsverband ieder individueel bestuursrechtelijk aansprakelijk te stellen (boetenormbedrag € 270).

Aandachtspunten bij samenwerking

- Bespreek risico's en aanpak met elkaar in een vroeg stadium
  - Maak gebruik van de relevante RI&E's van iedere werkgever
  - Maak coördinatie-afspraken
  - Verstrekken van voorlichting en instructies
  - BHV-maatregelen afstemmen
  - Afspraken maken hoe elkaar aan te spreken
  - Etc.
- Qua aanpak zou je dus kunnen denken aan een soort V&G-plan.

Positie opdrachtgever

Opdrachtgever heeft alleen een rol bij het bouwproces.

Het kan ook anders:

The Workplace Safety & Health Act of Singapore defines the responsibilities for the following stakeholder groups:

If you are an employer or principal

You must, as far as reasonably practicable, protect the safety and health of employees or workers working under your direct control, as well as all who may be affected by their work.

Meer info

1. <http://ketencatalogus.werkenmetkennis.nl/home>

2. Tien tips voor veilig samenwerken

3. <http://www.mom.gov.sg/workplace-safety-health>

Slotwoorden

***Bedankt voor uw aandacht
& succes met uw werk!***